

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XI.

V Celovcu, 10. marca 1892.

Štev. 7.

Trkajmo in odpreti nam bodo morali.

V prvi številki letošnjega „Mira“ je poročal Vaš dopisnik iz Beljaške okolice, da je visoka c. k. deželna vlada v Celovcu ukazala okrajnemu glavarstvu v Beljaku, da je slovenske vloge reševati v slovenskem jeziku. Ta pridobitev je silno važna za koroške Slovence. „Potrkajte in odprli Vam bodo, prosite in dali Vam bodo.“ Tega gesla nam se je držati, ako hočemo našemu lepo donečemu jeziku pripomoči do veljave. Tožimo v eno mer, da pri sodnijah in pri drugih uradih na slovenskem Koroškem poslujejo in služijo po ogromni večini uradniki, ki ne razumejo našega jezika in ki nočejo uradovati po slovensko, sicer bi pa tudi ne mogli uradovati v našem jeziku, ker našega jezika niso zmogli. Ali nismo na tem deloma sami krivi in to največ slovenski kmetje na Koroškem? Če pride kmet v urad, zboji se gospoda, ki tam za uradno mizo sedi in ne upa si zahtevati, da bi se njegova tožba zapisala v njegovem maternem jeziku ali da bi se sodna obravnava vršila v njegovem jeziku. In če dobi od sodnije kak v nemškem jeziku pisan in njemu neumljiv odlok, zopet molči. Pa ravno to je napačno in naši slovenski stvarni v veliko kvar. Ako stopi kmet v sodnijo in zahteva, da se njegova tožba zapiše slovensko na zapisnik (protokol), ne sme misliti, da je s tem storil kaj kaznjivega ali kaj tacega, kar prepovedujejo cesarske postave; nasprotno, on je celo opravičen, zahtevati slovensko uradovanje, ker ga v to opravičujejo ravno cesarske, od našega presvitlega cesarja samoga potrjene postave. Člen 19. osnovnih postav določuje popolnoma jasno, da so vsi jeziki v Avstriji enakopravni, zategadelj velja nam Slovincem naš jezik toliko, kakor Nemcem nemški. Razne brezštevilne naredbe justičnega ministra, veljavne za sodnije v slovenskih pokrajinah, ukazujejo sodnijam popolnoma jasno in določno, da se naj za slovenske stranke uraduje slovensko. Ako bodete tedaj zahtevali, da sodnija za Vas uraduje slovenski, zahtevali ste le svojo pravico. Ako bodemo pa vsi Slovenci na Koroškem, kedar imamo posla pri sodniji ali pri drugem uradu, zahtevali slovensko uradovanje, pokazali bodemo s tem, da spoštujemo

in ljubimo svoj materni jezik. Posledica temu bo, da se bodo morali na naše zahteve ozirati, in uradniki, ki ne znajo našega jezika, se ga bodo morali priučiti, ali pa bodo morali prositi za službo v nemških krajih, kjer živé samo Nemci. Zato bodimo dosledni v svojih zahtevah — neizprosljivi in neomahljivi, kedar je treba priboriti veljavo našemu jeziku.

Dobiček od tacega doslednega postopanja imel bode v prvi vrsti slovenski kmet sam. Ako mu bode prinesel sodni sluga (berič) slovensko rešitev od sodnije, razumel jo bode sam, ako zna brati, ali bo šel do svojega soseda, ki zna brati, ne bode mu pa treba, kakor se sedaj žalibog zgodi, tekati od Poncija do Pilata, predno zve, kaj hoče od njega sodnija ali kateri drugi urad.

Ako se pa tudi ne postavimo na strogo narodno stališče, tudi tedaj moramo zahtevati, da sodnije uradujejo v našem jeziku, ako nočemo trpeti škode. Kolikokrat je ves tek pravde in konečna razsodba ali pa kazenska svrha odvisna le od izpovedanj prič. Zato moramo že iz tega stališča zahtevati, da se priče bodisi v kazenski ali civilni pravdi zaslišujejo v jeziku slovenskem, kterege edino prav in dobro govorijo in da se njih izpovedbe zapisujejo v zapisnik (protokol) ravno tako, kakor so pripovedovale in izpovedale, to je v slovenskem jeziku; kajti v nemškem jeziku se ne more vse tako povedati do zadnje pičice jasno in določno, kakor je ta ali ona priča govorila v slovenskem jeziku. Nasprotno se pa tudi priča, ki ne zna dobro nemško, ne more izraziti v nemškem jeziku tako jasno in določno, kakor je to za tek pravde potrebno in kakor bi priča jasno in določno izpovedala, ako bi se zaslišala v slovenskem jeziku.

Kmet ima tudi večkrat opraviti pri notarju, bodisi pri zapuščinskih razpravah, ali kedar kaj kupi, se ženi ali svoje premoženje itd. izroči (čez dá). Kmet pové notarju, kako hoče imeti narejeno pogodbo. Ta pogodba se mu navadno piše v nemškem jeziku in kmet hrani potem to pogodbo doma, če je tudi ne ume. Tudi v tem obziru je slovenski kmet popustljiv. Tu mora pač zahtevati, da se mu pogodba napiše v njegovem maternem jeziku; vsaj je to opravičeno zahtevati.

Zato bodimo možje; zahtevajmo to brezobzirno, do česar imamo pravico. Trkajmo toliko časa, da

nam bodo odprli, prosimo z vso silo, dokler nam bodo dali in slednjič nam bode prisijala in nam gotovo mora prisijati v narodnem obziru lepša zarja narodne enakopravnosti. Bodimo le možje in ne strahopetci! Korajža velja!

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Kako se v Nemčiji vojakom godi.) Nemškutarji in nekteri prenapeti Nemci hvallijo in kujejo v zvezde vse, kar je nemškega in kar se v Nemčiji godi. Severni Nemci (Prusi) se tudi bahajo, da so oni najbolj omikan narod na svetu, ker pri njih vsak človek pisati in brati zna. Ukljub temu pa nemška olika ni na posebno dobrem glasu med zapadnimi narodi. Kaj pomaga, če človek pisati in brati zna, če je pa njegovo srce čisto surovo in neumljeno! Prava olika in omika mora v srcu svoj sedež imeti; kdor je dobrega in pravičnega srca, se bo proti ljudem že znal prav obnašati, če bi tudi ne bil tako zelo učen. Da se pa ta prava olika pri severnih Nemcih dostikrat pogreša, to se vidi najbolj iz tega, ker tako grdo ravnaajo s svojimi vojaki. Že večkrat so se južno-nemški (bavarski) poslanci pritoževali v nemškem državnem zboru, da se vojaki prehudo trpinčijo, pa nemški vojaški minister je vse utajil.

Zdaj je pa prišlo v javnost spričevanje, kterege nihče ne more utajiti. Princ Jurij Saksonski, vrhovni general saksonske vojske, je namreč že meseca junija lanskega leta izdal vojaško povelje na svoje podložne oddelke, v katerem hudo graja to razvado, da se vojaki tako mučijo. To povelje je še zato bolj zanimivo, ker našteva več posamičnih dogodkov, kjer so z imeni naštetih nekteri podčastniki, ki so se v tem pregrešili, tedaj so to resnični dogodki, ki so se preiskovali in zapisali, toraj ni dvomiti nad njimi. Ta vojaški ukaz princa Jurija ni bil namenjen za javnost (da bi se po časnikih razglasil), pa urednik socialno-demokratskega lista „Vorwärts“ je ta ukaz (ne ve se, kako) dobil v roke in ga natisnil v listu. Vsa Nemčija je bila preplašena, ko je ta ukaz v časnikih brala, kajti mnogi Nemci prej sami niso hoteli verjeti, da se z vojaki tako grdo ravna. Ko se je pa ta

Predpustnica.

Krilati vol — grb Pliberškega mesta.

(Konec.)

Mile vladarjeve besede ohrabrijó sodnika, da se še nižje prikloni, tako nizko, da z zadnjim koncem svojega života soseda, ki je za njim stal, v trebuh buti, in pravi: „Vaša cesarska visokost! Po stari slovenski šegi Vas pozdravim: Bog vas primi! Ob enem pa tudi prosim: Ne bodite hudi, da vam nismo streljali; ker, prvič: nismo imeli smodnika; drugič — „Je že zadosti,“ pravijo cesar. „Že prvi vzrok je veljaven; vsaj že vsak otrok ve, da kjer ni smodnika, se tudi streljati ne more. Pridite na svitlo s svojo prošnjo!“ „Če smo milost našli v Vaših cesarskih očeh,“ prosi sodnik, „da smemo Pliberčani v prihodnje z rudečim voskom pečatiti, ker do zdaj smo pečatili le s smolo. Še posebno pa prosimo, da smemo Pliberčani svoj lastni grb ali „vopen“ imeti, in da Vi blagovolite določiti, kakšen naj bo.“ Cesar se nasmejijo in pravijo: „Pečatite Pliberčani, s čemur Vam drago. Ker ste pa po grofovih travnikih in njivah leteli, da ste bili videti kakor po zraku leteči, naj bo grb slavnega Pliberškega mesta »vol z razpetimi in po zraku frčečimi habami!“

Cesarski kočijaž požene konje, mestni očetje si pa od veselja oči brišejo, in se še enkrat prav pošteno vseknejo. Stari bobnar še bolj krepko bije po stari pavki; tram-tram-tramtram; ker dosegli so moji Pliberčani, po čemur so toliko hrepeneli: lastni mestni grb — prav neznano in čudno žival, — vola z razprostrtimi habami.

Iz gole hvaležnosti so Pliberčani kmalu potem borno svojo cerkvico podrli in novo večo pozidali, kakoršno še zdaj imamo. Da se pa imenitni meščani s kmeti ne pomešajo, so si naši očetje svoje posebne vrata v cerkev oskrbeli. Te posebne vrata boš našel, če greš v cerkev, na levi strani od velikih vrat. Če ne bi bile te vrata le namalane, bi skozi nje naravnost h krstnemu kamnu naletel. Farani pravijo, da bi vtegnili pri tih vratih v cerkev zahajati naši gospodje učitelji, uradniki in večja mestna gospóda, ktero malo kedaj vidiš, da pride pri pravih vratih v cerkev, kakor drugi kristjani. Ker služijo slepe vrata le bolj odlični gospódi, zato jih Slovenci imenujejo: „Vrata za mestnarje“; Nemci pa „Bürgerthor“.

Zgodba o Pliberškem volu, kakor so jo nam povedali g. W. je s tem končana. Posnel sem jo iz lastnih besed znanega starega Pliberčana, ki je že v grobu zunaj mesta: tedaj ne več Pliberški, temveč Božji mestjan. Vsa ta zgodba je po večem Pliberčanom že znana, pa pomislimo, da Pliberk še ni ves svet. Naj tudi ostali svet zve, da Pliberčani smo le mi. Ponudim mično pravljico svojim dragim someščanom, naj jim dolge zimske večere kratkočasne dela. Ponudim jo mesto pustnega ploha onim 50 Pliberškim nevestam, ki še vedno svoje deviške roke stegujejo po nemških ženinah, pa, oh in oh! ni jih, in jih ni. Ko pa deklicam svetujem, naj se obrnejo v svoji zadevi do nemškega Schulvereina, pa tudi obečam svojim Pliberčanom, da bom radovednemu svetu še ktero Pliberško znamenitost v Celovškem „Miru“ naznanil.

Da pa kdo ne misli, da po vetru maham, naj predpustnici sledijo tudi zgodovinski podatki. Ko

sem se že precej postaral, se mi je posrečilo, da sem smel nekega dne tudi pokukati v Pliberški mestni „archiv“, to je, v staro omaro, v ktereje se hranjujejo stara zaprašena pisma. V nekem listu berem, kako so mestni očetje 2. septembra 1770 c. k. vladi poročali, da je mestu naklonil mestne pravice, tedaj tudi lastni grb, rimski cesar Fridericus že leta 1401. (Anno D. 1401. gráz am santag S. Nicolay-Tag in originali verlicheene Stadt-Freyheiten . . . Podpisani so: Joh. Anton Seyerl — Johannes Emmacher — Thomas Rösch — Florianus Writz — Innere Ratts-Verwanther, in Mathias GrázHoffer in Eisseren rath.)

Ker sem prijatelj zgodovinske temeljitosti, pogledam v „Obéno zgodovino“, da poizvem, kdo bi bil dobri rimski cesar, ki je Pliberčanom dovolil imeti lastni mestni grb, in jih obdaroval z mestnimi pravicami? Kaj sem poizvedel?

Iz vrste nemško-rimskih cesarjev pozna zgodovina le štiri Friderike. Ti so: Friderik I. „rudečebraček“ od l. 1152—1190. Friderik II. od l. 1215. do 1250. Friderik III., „lepi“ l. 1314—1330 in Friderik IV. l. 1439—1493.

Iz teh zgodovinskih črtic moji prijatelji kaj lahko spoznajo, da se trditev starih Pliberških gospodov od l. 1770. ne vjema z zgodovino. Kdo bi tedaj moral oni cesar Fridericus biti, ki je blagovolil Pliberčanom mestne pravice dati, in za nameček tudi še grb — krilatega vola? Gospod mestni pisar ali tajnik v Pliberku mora učena glava biti, ker je v zvezi s Celjsko „Vahtarco“, in svojo modrost tudi iz tega studenca vse modrosti zajema; brez dvoma bo vedel tudi kaj več o neznanem Frideriku povedati, kakor pa moja puhla

članek prestavil na angleški, francoski, laški, španjski in druge jezike, strmel je ves omikani svet in se čudil, da so take surovosti mogoče še koncem 19. stoletja in to v sredi omikane Evrope! Za Nemčijo je to velika sramota, kajti ves svet kaže s prstom na njo: „poglejte jih Pruse, ki so hoteli nas vse v omiki prekositi, pa so taki surovinci!“

Zdaj pa še naštejemo nekaj takih nečloveških, surovih dejanj, ki so naštetja v omenjenem vojaškem povelju, kakor v dokaz, da je bil ukor princa Jurija res potreben. Povelje pravi, da ni bila samo nagla jeza kriva mnogih surovih dejanj, ampak srčna surovost in neusmiljenost. In ne samo neolikani podčastniki, temveč tudi častniki in poveljniki kompanij so se krive storili. Nekateri podčastniki silili so novince, izvrševati mučne (hude in težavne) vojaške vaje, in sicer tako dolgo, da je nesrečni vojak čisto obnemogel. Neki topničarski podčastnik je nekega novince večkrat s palico pretepal, in drugi vojaki so mu morali pri tem pomagati. Ubogi novinec je dobil včasih po 100 do 150 udarcev in je moral potem še na vojaške vaje. Neki podčastnik ukazal je novincu, uleči se na hrbet in potem ga je 30krat z jermenom po trebuhu naklestil, tako da je siromak vsled tega težko zbolel. Neki podčastnik je sovražil novince Bischofa in mu je nakladal hude vojaške vaje. Enkrat ga je tako gonil, da se je Bischof na tla zgrudil; podčastnik ga je pa na to z mrzlo vodo polil in potem z jermenom pretepel. Narednik Pflug je trpinčil novince prav po nečloveško. Nabijal jih je s poleni in palicami; ko so prišli z vojaških vaj, ukazal je novincem, da so morali žvekat svoje umazane, potne in smrdeče nogovce! Krona vseh teh nečloveških podčastnikov je bil pa neki Kujan. Novinec Švabe se je tega človeka tako bal, da se je (sram nas je to zapisati) enkrat v hlače podelal, ko mu je s palico pretel. Kujan ga je na to prisilil, da je moral pojesti svoje lastno blato. Ali ni to zversko ravnanje?

Omenjeni ukaz našteje še več takih groznic in skrajno surovih dejanj. Pa mislimo, da je na teh zadosti. Človeku se itak lasje ježijo, če take grozovitosti bere. Ni tedaj čuda, kar se že davno govori, da je med nemškimi vojniki zmirom več socijaldemokratov, t. j. prekuehov, ki bodo s puntarji potegnili, če se bo kak punt naredil, in tega se je vsaki čas bati. Nemčija nikakor ne stoji na tako dobrih nogah, kakor jo nekateri Bizmarkovci hvalijo; tam se bodo godile še čudne reči, kdor jih bo doživel; veseli bodimo, da smo v Avstriji in bodimo z Avstrijo zadovoljni. Tukaj imamo še katoliškega cesarja, ki ima usmiljeno srce, in kateri nikoli ne bi dopustil, da bi se z vojaki tako grdo ravnalo, kakor se to godi v Nemčiji.

Nemcem pa, ki nam Slovanom le prepogostokrat radi z Rusijo in njenimi uredbami pod nosom ribajo, svetujemo, naj obrnejo sedaj svoj pogled v nemški „Rajh“, kjer je, kakor ta slučaj le prejasno kaže, še veliko smrdljivega in gnjilega. Zatorej priporočamo Nemcem, naj odzda pometajo raje prej pred svojim pragom, predno se obrigajo za druge.

Iz Gozdanj. (Gozdanj.) V pondeljek 15. svečana ob 9. ur na večer smo velik strah prestali. V Zabregu na večer smo velik strah prestali. V Zabregu na večer smo velik strah prestali. V Zabregu na večer smo velik strah prestali.

malenkost. Kdor ima ključ do našega mestnega arhiva, ima tudi ključ do zgodovinske resnice. Tedaj na delo, učeni gospod! da bote imeli h krati svoj delež v Celjski nemški Walhalli!

Smešničar.

Na Pruskem je postava, da edine molzne živali nikomur ne smejo zarubiti. Neki skupuh je tožil kočarja zavolj nekega dolga. Ko pride komisija rubit, našli so v hlevu eno samo kravo in je niso smeli vzeti. Skopuh si jo pa brž umisli, kako bo kravo dobil. Čez nekaj časa je kupil kožo in jo kočarju podaril rekoč: „Vidim, da si revež, zato sem ti to kožo kupil.“ Kočar spravi kožo vesel v svoj hlev in po celem trgu razglasi dobrosrčnost skopuhovo. To je tedaj zvedel tudi sodnik. Poklical je kočarja k sebi in mu rekel: „Brž zakolji kožo in snejte jo; sicer te bo skupuh ob kravo pripravil.“ Kočar je ubogal in kožo zaklal. Že drugi dan je prišel skupuh k sodniku in rekel: „Brž zarubite kočarju kravo, zdaj ima tudi kožo, tako da krava ni edina njegova molzna žival.“ Komisija je šla rubit, pa kože niso našli v hlevu. Kočar jim je le še kosti pokazati zamogel. Tedaj krave niso smeli zarubiti; skupuh spet nič ni dobil.

Ko je žena nekega poslanca nad njim enkrat močno ropotala, reče jej on: „Nikar se zastonj ne trudi, ljuba moja! Odkar sem poslanec, me tak hrup ne prestraši; v zbornici včasih še vse huje vpijejo.“

kmalu potem tudi hlevna streha gorí. Kdor Vaberno ves pozna, ve, da tukaj pohištvo pri pohištvi stoji; toraj je bila cela vas v veliki nevarnosti. Živino so precej pri vseh hlevih izpustili; vsak je mislil, da pogori cela vas. Živina je v mrazu strašno tulila; ljudje jokali in na pomoč klicali. K sreči je kmalu ljudij od vseh strani privrelo in vsak je pomagal po svoji moči; tako se je vas rešila razun Župkovega pohištva. Škode ima zelo veliko; skoraj vse mu je zgorelo — še nekaj živine. Zavarovan je sicer za 1000 gld., ali to je le majhno pomagilo proti veliki škodi. Bog nas obvaruj na priprošnje sv. Florijana pred strašnim ognjem!

Izpod Jepe. (Slovenci in koroška kmetijska družba.) Da nam Slovincem osrednji odbor koroške c. kr. kmetijske družbe ni posebno prijazen, čutili smo že davno, saj ni bilo nikdar slišati, da bi bil za slovenske kmete kaj besede vrednega storil. Vendar pa nismo pričakovali, da nam bo odjedel še slovenskega jezika zmožnega potovalnega učitelja, za kterega bi bil g. kmetijski minister gotovo nekaj podpore dovolil, ako bi se bila koroška kmetijska družba zanj izrekla. Zato je slovenski kmet Gailer (Ilič) na Kopenju prav naredil, da je te dni na osrednji odbor kmetijske družbe odposlal sledeče pismo: „Slavni osrednji odbor c. kr. koroške kmetijske družbe! Kakor sem zvedel iz lista »Freie Stimmen«, je slavni osrednji odbor za dobro spoznal, o čisto opravičeni prošnji »katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem«, da naj se v deželi nastavi slovenskega jezika zmožnega potovalnega učitelja za kmetijstvo, ministerstvu tak nasvet staviti, da naj se ta prošnja odbije, češ, da takega učitelja ni treba, in da so take želje le politična agitacija. Ta izjava je za nas Slovence razžaljiva in dokazuje, da slav. osrednjemu odboru ni dosti mar za blagor slovenskih kmetov, ker jim še kmetijskega pouka ne privošči, kar vendar s politiko nič nema opraviti. Sploh se mi zdi, da slavni osrednji odbor nema srca za slovenske kmetovalce. Že lani za jesen 1891 je nam Rožanom obljubil en vagon soli, pa je še zdaj nismo dobili. Zato pa naznamim, da izstopim iz c. kr. koroške kmetijske družbe, pri kateri sem bil šest let, in mislim, da bo moj zgled posnelo še več slovenskih kmetovalcev.“ S tem pismom vrnil je tudi listič, ki ga družba izdaja v nemškem jeziku. Kmetje v našem kraju si bodo rajši naročili „Kmetovalca“ iz Ljubljane, ki ga izdaja c. kr. kranjska kmetijska družba ter izvrstno ureduje g. tajnik Pirc. Koroški kmetje dobijo, ako se ne motim, izjemoma „Kmetovalca“ za 1 gld. celo leto. — Ker nas koroška kmetijska družba le od sebe odganja in za nas nič skrbeti noče, bilo bi želeli, da koroški slovenski kmetje v obilnem številu pristopijo k c. kr. kmetijski družbi kranjski, ktera bo za nas bolje skrbela in nam rada privoščila pouk v slovenskem jeziku.

St. Lenarta pri sedmih studencih. (Občni odbor podružnice sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico.) Navzlic slabemu vremenu in hripi, ki tako hudo razsaja po našej okolici, da skoro ni hiše brez bolnika, udeležilo se je še precejšnje število udov petega občnega zbora naše podružnice, ki se je vršil na Svečnico pri Gabernu na Brnci. — Tajnikovo poročilo je bilo prav zanimivo; povedal nam je, kako so se letos koroški Slovinci potegnili za slovensko šolo, in da se je, hvála Bogu, že začelo daniti tudi nam. Z vztrajnim in neumornim delovanjem dosegli bomo, kar želimo. — Podružnica je imela v zadnjem letu samo jeden shod v Štebnji, drugega je bilo prepovedalo c. kr. okrajno glavarstvo. Ta prepoved je pa imela to dobro, da smo s pritožbo na c. kr. deželno vlado dosegli, da nam mora zanaprej c. kr. okrajno glavarstvo odgovarjati v slovenskem jeziku in nam ne bo moglo več motiti naših shodov in zborovanj tako samovoljno, kakor se je zgodilo pri shodu na Ledenicah. — Slavno vodstvo je darovalo šolam po našej okolici nad 530 raznovrstnih knjig in dovolilo dvema šolama podporo v znesku 41 gld., da se nakupijo revnim slovenskim otrokom učne knjige, ktere potrebujejo pri slovenskem pouku. — Udov je imela podružnica v zadnjem letu 331, in sicer 20 ustanovnikov, 30 letnikov in 281 podpornikov. Prav dobro so se obnesle tudi letos „Nabiralne knjižice“, ktere priporočamo tudi vsem drugim podružnicam. Pobiranje letnih doneskov je tako mnogo olajšano in ima tudi več uspeha.* — Dohodkov je imela podružnica v zadnjem letu 93 gld. 11 kr., stroškov pa 87 gld. 88 kr. — Izmed slučajnih predlogov je posebno važen ta-le: Slavno vodstvo naj se naprosi, da ustanovi po raznih krajih slovenske Koroške nadaljevalne tečaje, v kterih bi se poučevala po enkrat ali dvakrat na teden šoli odrasla mladina v raznih za življenje potrebnih predmetih. Ti tečaji, o kterih pomenu hočemo prihodnjič katero povedati, nado-

* Na razpolaganje ima takih knjižic g. Matija Wutti, p. d. Pajovec, načelnik Beljaške podružnice, na Vočilu (pošta Riegersdorf).

meščali bi nekako staro nedeljsko šolo, ki je bila tudi nam Korošcem jako koristna. — V načelništvu izvoljeni so bili večinoma prejšnji odborniki. — Pri zabavnem delu poučeval nas je gospod živnozdravnik iz Kranja o boleznih, ktere ima živina na gobcih. Jako hvaležni smo mu za prelep in koristen pouk. Igrala se je tudi igra „Svoji k svojim“ in deklamovale so se različne pesmi.

Iz Ziljske Bistrice. (Zborovanje podružnice. — Bandero, kupljeno od Ziljanov v Ameriki.) Letni občni zbor, kterega je podružnica sv. Cirila in Metoda priredila dné 21. februarja, se je dobro obnesel. Vreme je bilo sicer slabo, tako da zunanji družniki niso mogli k zboru priti. Tem več pa se je udeležilo zbora veliko število domačih udov in iz fare Gorjan. Vse točke so se vršile dostojno. Poseben vtis na poslušalce je napravil govor „o verski šoli“. Bili smo dobre volje, petje, govori in napitnice so se vrstile v najlepšem redu. Tudi novih udov je pristopilo, in veselo je videti, da se mladi posestniki zanimajo za to koristno družbo. — V zadnjih letih se je iz Bistrice nekaj ljudij preselilo v Ameriko. Večina je našla v Michiganu v tamošnjih rudnikih delo in zaslužek. Pa tudi v daljnih krajih sveta se dobri in verni delavci spominjajo svoje farne cerkve v Evropi. Koncem preteklega leta so nam poslali 225 gld. v ta namen, da se napravi novo bandero za cerkev. Bandero je dodelano in prav lepo. Podoba na banderu kaže na eni strani sv. Martina, na drugi strani sv. Barbaro. Pod tema podobama je napis z zlatimi pismenkami: „Darovali naši rojaki v Ameriki“. Dné 28. februarja je bilo novo bandero blagoslovljeno.

Iz St. Mohorske okolice. (Bolniška blagajnica.) Kakor menim povsod, ustanovila se je tudi za naš okraj bolniška kasa. Mi smo z njo malo zadovoljni, ker nas mnogo stane in nam malo koristi. Sliši se, da le dolg dela in bo morala vsled tega plačila spet povišati. Temu se ni čuditi, ker po eni strani požre vodstvo mnogo noveev, po drugi strani pa izkoristijo domači in tuji delavci, ali bolje rečeno lenuhi, ta zavod na stroške pridnih mojstrav in njih pomagačev. Dokler se obstoječe okrajne bolniške kase ne preuredó v državne ali občinske bolniške kase, bodo nam vedno kri pile; za nas rokodelce bodo ostale sitnost in nadloga, za kmeta pa nov davek, od kterega nima nobenega dobička. Ne bom govoril o sitnostih, kterim je izpostavljen vsak, ki pride z bolniško denarnico v dotiko in ktere pridejo zaradi tega, ker pravo nadzorstvo ni mogoče. Najboljše bi bilo za nas, da se upeljejo občinske bolniške denarnice ali pa državne. Prve bi imele za nas to korist, da se ne bi potrebovalo nobenega posebnega nadzorstva in bi se odškodoval samo župan in njegov tajnik, kar bi veliko menj stalo, ko dosedanje vodstvo in bi ostal denar v občini in samokoristi bi bilo konec. Ako pa država vodstvo prevzame, nam tudi ni treba skrbeti za vodstvo in bolnik bi se mogel nadejati izdatnejše podpore nego zdaj; da bi občinske bolniške denarnice lahko obstale in dobro izhajale, ni dvomiti. Tudi se mi krivično zdi, da se zavarujejo pri nas tuji, neavstrijski delavci, Domačini, prevdarite to! Kmalu bo zopet letni račun naše okrajne bolniške denarnice ali kase.

Od Bele. (Naše šolske zadeve.) Na dan sv. Matija smo zopet imeli občinsko sejo; v ne ravno dolgem času že drugo zastran naše šole. Treba je bilo se odločiti, hočemo li res imeti slovensko šolo in potemtakem zidati novo šolsko splotje, ker Kapljanci nikakor ne privolijo, da bi se v njihovi šoli poleg nemškega poučevalo tudi slovensko. Sklenili smo zopet enoglasno, da ostanemo pri svojem prvotnem sklepu, da namreč za svoje slovenske otroke hočemo imeti slovensk pouk in da hočemo tudi svojo lastno šolo zidati. — Ako ste Kapljanci mislili, da nas bode ostrašili trdeč, šola nas bode stala 20.000 gld., ste se daleč gojljufali. Mi že vemo, kaj hočemo in tudi vemo, kako in s čim bomo zidali, tako da si prav nič nijsmo v skrbeh. Prostor za novo šolo nam je brezplačno zagotovljen na prav lepem kraju in tudi za potrebni denar je večinoma že oskrbljeno. Če je tržka šola stala 20.000 gld., iz tega nikakor ne sledi, da bi morala tudi naša tako visoko priti — ker naša kmečka pamet nikakor noče zapopasti, zakaj je neki pri šoli treba kleti, ki stane precej tisoč, potem pa na leto nese le par borih goldinarčkov! Kaplja pač ni veliko mesto, v kterem bi bilo tako trdo za prostor, da bi se morala drva spravljati v klet. Sicer bi pa Kapljancem svetovali, naj si pravočasno poiščejo bolj voljno nemško molzno kravo, ki jim bode zanaprej vsako leto namolzla onih 372 gld., ki smo jih dozdej plačevali za šolo Belani — če ne, bode odslej mesto 70% treba plačevati 80—85% občinskih plačil. Čestitamo takemu napredku!

Iz Železne Kaplje. (Nemščina v nevarnosti, — in naše šolske zadeve.) Strah in groza spreletava naše „kerndeutsche“ tržane, ali prav za prav le najvišje glave med njimi, ker slo-

venska povodenj preti preplaviti vseskoz nemško (!?) naselbino Železnokapeljsko! Da so se naši sosedje Belani začeli tako živo gibati in potegovati se za slovensko šolo, spravilo je naše veljake popolnoma iz navadnega ravnotežja. — Strogo nemška vest jim ni pripustila privoliti v to, da bi se na trški šoli vsaj nekoliko učilo tudi slovensko — da bi pa Belani zidali svojo lastno šolo, jim tudi ni po volji. Pač umemo, zakaj! Sloveščina jim je zopernejša kakor vragu križ (četudi slovenski kruh, slovenski denar prav dobro tekne); tri sto in dvainsedemdeset goldinarjev na leto pa tudi ni pobrati kar v vsakem kotu; dobri so pa vendar le, posebno če so občinski stroški ne vem že na kateri nedosežno visoki stopinji našedobnega „fortšrita“! Od tod ono rovanje proti novejši šoli, ki so jo Belani sklenili zidati. Spočetka so strašili, da bode učitelje morala plačevati občina. Ko ta budalost ni več veljala, strašili so in še strašijo z 20.000 gld., ki jih bode treba šteti za novo šolo — pa vse brez vspeha, ker gornjanci so menda po svojej slovenskej računici zračunali, da jim bode lastna šola, pri kateri bodo sami svoji gospodarji, prišla veliko ceneje, kakor jih stane zdanja, v kateri so le stanovniki, vedno odvisni od nemile milosti tržanov. Odtod dalje tudi strah naših nemških veljakov, ker — nemščini v Kaplji menda že klenka k večnemu počitku. Vsaj v tem smislu se je izrazil jeden teh nemških kulturonošev, da bi namreč Kaplja kar čez noč postala slovenska, ko bi ne bilo njega in še treh drugih gospodov (imenoval jih je in tudi mi jih dobro poznamo)! Menimo, da se gospodine prav nič ne moti. Le v toliko bi popravili njegove besede, da je Kaplja v resnici že slovenska, dotični gospodje pa jo po vsej sili zavijajo v nemško trobojnico. — Kar se konečno tiče grožnje ravno istega kulturonošca, da Belani nikoli ne bodo dobili svoje lastne šole in da se bode od gotove strani vse storilo, da se to zabrani (da bodo na pr. posamezni stariši vprašani), naj se gospodič blagovoli potolažiti. Da bode pot do lastne šole trnjeva in morebiti celo dolga, vedo tudi Belani; a oni so možje, ki jih ne bode ostrašilo vsako strašilo, in ki bodo tako dolgo delali, dokler slavno ne končajo, kar so tako odločno pričeli!

Iz Globasnice. (Letni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za Šmihel in okolico) je bil dne 21. februarja t. l. v daleč na okrog znani in priljubljeni gostilnici gospe Paherjeve v Globasnici. — Točno ob 3. uri popoldne se je jela polniti jako prostorna in prav lepo okinčana, zborovanju odmenjena dvorana, a ob pol štirih je bila že prenapolnjena, tako da se je moralo mnogo občinstva že pred začetkom zborovanja zaradi pomanjkanja prostora vrniti. — Po kratkem, a toplem pozdravu načelnikovega namestnika je sledilo tajnikovo poročilo. V izvrstno sestavljenem, iz srca prišedšem in k srcu segajočem govoru nam je slikal gosp. poročevalec namen družbe sv. Cirila in Metoda in njenih podružnic; povedal nam je, kako se naša družba vsestransko trudi, da bi pospeševala slovensko šolstvo in da bi dosegla sloveščina v šoli tisto mesto, ktero ji gre; seznanil nas je s pridobitki, ki smo jih dosegli koroški Slovenci na šolskem polju v preteklem letu. A ker pri nas materni jezik še vedno ni dobil v šoli tistega mesta, kateri mu gre po Božji, naravni in državni postavi, tako se nam je še dalje bojevati in ne smemo odnehati, dokler ne dobimo šol, v katerih se bodo učili otroci na podlagi maternega, to je slovenskega jezika. V lep vzgled, kako imamo vztrajati v boju za slovensko šolstvo, stavljam nam je gospod odbornik vrle št. Jakobčane. — Volil se je stari odbor razun gospoda tajnika, kateri nas žalibože v kratkem zapusti in kateremu pri slovesu želimo, da bi na svojem novem mestu tako plodonosno deloval, kakor je v podjunske doline, in da bi se mu posrečilo, pridobiti si ljubezen svojih znancev v toliki meri, kakor srca nas vseh za njega bijejo. — Načelnikov namestnik, č. gosp. župnik Škerbine, je sklenil zbor s trikratnim „živio“ na presvetlega cesarja, povdarjajoč lojalnost Slovencev, na kar se je cesarska pesem z navdušenjem iz blizu tristo grl stojé zapela. — Po končanem zboru je bila prosta zabava, pri kateri so sledili navdušeni govori za govorom, pesem za pesmijo; niso se utrudili ne govorniki, ne pevci in ne poslušalci. Le prehitro nas je opomnila pozna ponočna ura, da se moramo, akoravno neradi, ločiti. Da je bil ta shod v pravem pomenu besede sijajen, da se je občinstvo tako navduševalo za našo sveto stvar, imamo se zahvaliti našemu prijatelju, vrlemu govorniku gospodu Dragotinu Hribarju iz Celja, ki je v kljub slabemu vremenu tako daleč k nam prišel in nas s svojimi lepimi govori razveseljeval in navduševal; dalje gospodu govorniku Skubeljnu iz Prevalj, in konečno vrlem pevcem Šmiheljskim. Slava vsem! — Pozabiti pa tudi ne smemo blage gospe Paherjeve, ki je pustila v ta namen svojo hišo, in posebno slavno dvorano, tako lepo okinčati in ki nam je poleg tega tudi izvrstno jedjo in pijačo postregla. Hvala ji! — Da

bi le lepi nauki, ki so jih vsi udeleženci s tako radostjo in s tako navdušenostjo poslušali, tudi na rodovitna tla padli, da bi seme vzrastlo, da bi cvetelo in mnogo sadu rodilo v blagor Slovencev na Koroškem in v prid slovenstva sploh! K temu pomagaj Bog!

Iz Podjunske doline. (Pomagajmo si sami!) Članek pod tem imenom v št. 3. „Mira“, je zares prav umesten in vreden, da ga bralci resno preudarijo ter pomagajo, da se misli, izražene v njem, prav kmalu vresničijo. Da, večrazrednice nam je potreba, v kateri bi se otroci po načelih zdrave izgoje in na podlagi maternega jezika učili nemščine. Se ve da bi morala taka šola imeti izvrstnega vodjo, moža pedagogično povsem izobraženega, moža značajnega, gorečega za napredek naroda slovenskega in vrle, pametne učitelje. Ljudstvo bi potem takoj spoznalo, v kateri šoli se otroci več naučijo, uvidelo bi, kako vspešno da se poučuje na podlagi maternega jezika, in ledena skorja, ktera ga do sedaj še navdaja, razpočila bi se, in ljudstvo samo bode jelo zahtevati vedno bolj in bolj takih na pametni, zdravi podlagi vravnanih šol. Mislim pa, da bi za prvi začetek najbolj pristojala okolica Velikovska. V Velikovcu naj se osnuje prva taka šola, po mojej misli, najmanje trirazrednica. Mislim, da ne bi bilo težko najti in kupiti ali vsaj v najem vzeti take za šolo sposobne hiše. Velikovec ima petrazredno nemško šolo, ktero pa obiskuje velika večina čisto slovenskih otrok, ki se tam niti slovensko brati ne učijo. Cela velika slovenska okolica Velikovska vsolana je v to mestno šolo, ter mora velike doklade plačevati, da vzdržuje povsem nepotrebno petrazredno nemško šolo. Ako hočejo Velikovčani tako „nobelj“ biti in po vsej sili imeti svojo petrazredno šolo, naj si jo vzdržujejo sami; kako pridemo slovenski kmetje k temu, da moramo mi pomagati vzdrževati velikonemškim Velikovčanom tako drago šolo? Velikovški „veliko-Nemci“ so dobro preračunili, da bi imeli, ako bi mesto samo za-se imelo svojo šolo, k večjemu le trirazrednico, to pa bi bilo za tako „veliko“ mesto dandanašnji vendar premalo „nobelj“, zato so priklopili celo okolico ter jo vsolali v mesto; na ta način posrečilo se jim je dobiti petrazredno šolo, potem pa tudi manj plačila, kajti kedar velja Nemca tudi gmotno podpirati, takrat je tudi uboga slovenska para, ali da po nemško povem „der windische Trottel“, dobra. Rodoljubi v Velikovcu in okolici, prevdarite te vrstice in stopite hitro ter odločno na noge, priskrbite si slovenske trirazredne šole, da pokažete svetu, da se otroci v slovenski šoli več naučijo kakor v čisto nemški. Rodoljubi, na delo toraj!

Od Jezera. (Odgovor visok. c. k. poljedelskega ministerstva na prošnjo zaradi slovenskega potovalnega učitelja za kmetijstvo.) Gosp. deželni poslanec Muri, ki je kot voditelj slovenske deputacije na Dunaj prvi podpisan na prošnji za slovenskega potovalnega učitelja, dobil je sledeči odlok: „Št. 1614. Vaše blagorodje! Reševaje prošnjo, ki ste jo Vaše blagorodje in tovariši neposredno uložili pri vis. c. k. poljedelskem ministerstvu dne 14. nov. 1891 v zadevi nastavljanja sloveščine zmožnih potovalnih učiteljev in učnih močij od strani c. k. kmetijske družbe v Celovcu se vam vsled odloka imenovanega vis. c. k. ministerstva od dne 28. januarja t. l., št. 826, naznanja, da vis. c. k. poljedelsko ministerstvo imenovane družbe ne more siliti, da bi nastavljala le take potovalne učitelje in učnike, ki bi znali predavati v slovenskem jeziku, da pa misli, da je naloga te družbe, ki služi kot organ poljedelskega ministerstva v kmetijskih zadevah, za to skrbeti, da se napravljajo v slovenskih krajih dežele, ako ljudstvo želi, poučni govori o kmetijstvu v slovenskem jeziku. Ker se pa je imenovana družba, ki se je v zadevi prošnje g. Murija in tovarišev poprašala, izrekla, da bo tudi zanaprej, ako bo treba, sama za to skrbela, da se porazume s slovenskim prebivalstvom v slovenskem jeziku, ste Vi in drugi prosilci, katerih so tudi člani kmetijske družbe v Celovcu in zamo-rejo svoje želje toraj v družbi sami zagovarjati, povabljeni, da se v tej zadevi sami neposredno obrnete do družbe. V Celovcu dne 31. januarja 1892. C. k. deželni predsednik: Schmidt l. r.“

Iz tega odloka se vidi, da „Freie Stimmen“ niso polne resnice pisale, ko so poročale, da je osrednji odbor naravnost odbil vsaki pouk v slovenskem jeziku. Morda se je pri posvetovanju res tako govorilo, kakor so „Freie Stimmen“ pisale, pa sklep, kakoršen je šel do ministerstva, je bil morda „bolj milo“ sestavljen ali pa se je poljedelski minister grof Falkenhayn sam zoperstavil nazorom naše kmetijske družbe ter jo na tak način zavrnil, da je bila primorana naposled drugače poročati, nego so pa pisali o svojem času liberalni nemški listi. In tega bi tudi „Freie Stimmen“ ne smele zamolčati, ako že kaj poročajo. Saj so v dotiki z vsemi nemškimi mogočenci, toraj bi bile lahko zvedele, kaj se je na Dunaj poročalo in od tod od-

govorilo! — Vendar pa mi Slovenci s tem odgovorom ne moremo biti zadovoljni. Družba sicer pravi, da je pripravljena, skrbeti za slovenski pouk, zato pa odlok deželne vlade tudi svetuje, naj se prosilci obrnejo s svojo prošnjo do družbe same. Deželna vlada je pa prezrla besede „ako bo treba“; te besede vse zopet poderejo. Če bi se slovenski kmetovalci prav obrnili do c. k. kmetijske družbe za slovenskega potovalnega učitelja, družba bo pa odgovorila, da ga nič treba ni, in s tem bo stvar pokopana. Nam Slovincem družega ne ostaja, kakor obrniti se z novo prošnjo do c. k. poljedelskega ministerstva, kterege voditelj g. grof Falkenhayn je prijazen in pravičen mož, razložiti mu vse razmere in prositi ga, naj privoli iz blagajnice kmetijskega ministerstva primerno letno podporo neposredno „katoliško-političnemu in gospodarskemu društvu za Slovence na Koroškem“, da tisto nastavi svojega potovalnega učitelja. Ako bi prav kmetijska družba nastavila potovalnega učitelja, ki bi bil zmožen slovenskega jezika, prepovedala mu bo vsako dotiko s slovenskimi rodoljubi in slovenskim katoliško-političnim društvom, kdo bo potem tistemu učitelju kmete vkup bobnal, da ga pojdejo poslušat? Zavolj enega suhega govora ne bodo kmetje po eno ali dve uri daleč poslušat hodili. Morda jih bo komaj kakih 10 vkup prišlo; ali bo imel učitelj pač veselje, tako pičlemu številu dolgo govoriti? Slovensko katoliško-politično društvo pa ima pravico, veselice in shode napravljati; če ljudje različne stvari videti in slišati upajo, tedaj rajši pridejo, in pri takih shodih in veselicah, katerih se udeležuje navadno po 200 do 300 kmetov, bi se bolj splačalo, ko bi se vmes vpletel govor potovalnega učitelja. Zato smo popolnoma preverjeni, da bi nam „slovensko katoliško-politično društvo“ več koristiti zamoglo, ako se njemu dovoli primerna državna podpora, kakor če bi se isti denar dovolil v ta namen kmetijski družbi. Naše politično in gospodarsko društvo pa bi ob letu tudi vestno polagalo vladi račun o poklonjeni podpori, da bi se vsak lahko prepričal, kako in za koga se je porabil ta denar.

Iz Velikovca. (Občni zbor naše posojilnice) se je dne 21. februarja sijajno izvršil. Prišlo je mnogo posestnikov, da so čuli račun. Lani je posojilnica v 7 mesecih imela 65.000 gld. prometa, letos od novega leta pa že 40.000 gld. Ko so se vsi prejšnji odborniki vnovič volili in se je dokončal dnevni red, pričela se je prosta zabava, pri kateri so se čuli mnogi krepki govori, ki so napravili viden utis. Posebno se je povdarjalo geslo „svoji k svojim“. To geslo je rodilo slovensko posojilnico v Velikovcu, ki je za vso okolico velika dobrota, ker je prisililo Velikovško hranilnico, da je obresti znižala. Ko bi Slovenci kupovali le pri slovenskih trgovcih, ko bi zahajali le v take gostilnice, kjer so prijazno sprejeti in kjer se nihče ne jezi, ako sliši slovensko govoriti, s tem bi naši rojaki le sami sebi pomagali, kajti slovenski gostirji in trgovci, katerim bi se vsled tega bolje godilo, bi zamogli tudi slovenske pravice bolj srčno braniti in naše koristne naprave podpirati.

Iz Velikovške okolice. (Nov uzrok za hujskanje proti duhovščini.) Med psom in mačko nikoli ni miru in sprave. Skoraj enako — rekel bi — ravna liberalni nemškutar proti pravemu Slovincu. Pravi Slovinc ljubi svoj materni jezik in spoštuje duhovnike. Nemškutar odpadnik pa zaničuje svoj slovenski materni jezik in sovražni duhovnike. Zdaj so naši liberalni nemškutarji spet nov uzrok, ljudi ščuvati na duhovnike. Nekaj otrok iz naše šole je hodilo v Velikovško šolo namesto v domačo. Otroke tistih starišev, ki so se lani podpisali za slovensko šolo, so „za kazen“ zapodili iz Velikovške šole, da je ne smejo več obiskovati. Nemškutarji pa zdaj pravijo kmetom: „Glejte, to imate od tega, če f. . . . poslušate in ubogate!“ Jaz ne zastopim, zakaj se našim ljudem Velikovska šola boljša zdi, kakor pa Šmarješka. Saj se slovenski otrok tudi v Velikovski šoli ne more nič naučiti, ker se vse po nemško uči, otrok pa zastopi nič. Sicer pa mislim, da tisti, ki so se podpisali za slovensko šolo, niso nobene „kazni“ vredni, saj ima vsak pravico, prositi kar hoče; pač pa so graje in pomilovanja vredni tisti zagrizenci, ki svojo jezo nad nedolžnimi otroci spuščajo in jih iz šole gonijo, čeravno niso otroci nič zakrivali. Duhovnikom pa ni treba tega na vrat obešati, saj oni niso mogli naprej vedeti, kaj bodo v Velikovcu naredili.

Iz Šmarjete pri Velikovcu. (Polževa pošta. — Naši pevci v zameri pri liberalcih.) Tudi pri nas nekteri „Mir“ prebiramo. Iz Velikovca hodi v Zgornje Trušnje, od tam ga pa v Šmarjeto pošljejo. Pa ne vem, v katerem kraju ostaja, da ga še le čez osem dnij pozneje dobim in to še vsega zamazanega. Gotovo ga kdo v „kontreband“ bere; pa temu svetujem, naj si ga sam naroči, da ga bom jaz o pravem času dobil. — Nedavno smo imeli v Velikovcu zborovanje posojilnice. Zvečer so tudi naši Šmarješki pevci tje prišli

in prav lepo zapeli. Petje je vodil znani veleposesnik in stotnik požarne brambe gosp. Hermetar p. d. Lavre. To nedolžno petje pa je naše nemškutarje tako v trebuh speklo, da zdaj gospodu Hermetru ne morejo odpustiti. Jaz pa mislim, da se bo Lavre malo zmenil za to jezico. Liberalcem pa bi zaklical: Če ste vi res za napredek (fortschritt), potem se morate le veseliti naše slovenske posojilnice, kajti ona pomeni za nas kmete okoli Velikovec velik napredek; prej smo morali po 8% obresti plačevati in še ponižno s klobukom v roci okoli gospodov hoditi, zdaj pa dobimo za 6% denarja kolikor hočemo in smo sami gospodarji čez svojo kaso ali posojilnico.

Iz Trušenj. (Dober svet.) V tukajšnji bližini se nahajata dva gospodiča; po stanu je eden poštar, drugi pa nadučitelj. Obadva sta zelo zagrizena nemškutarja in bi Slovence najraje v žlici vode utopila. V tukajšnjem kraju nosita veliki zvonec, in veliko jih je, ki slušajo na njih klic in hodijo za njima kakor slepci. Pri vsaki priložnosti rujeta proti duhovščini in Slovincem. Jednemu teh gospodov je časnik „Mir“, na katerega smo nekateri naročeni, tako pristuden, da vselej pljune, ko pride na njegovo pošto. Tudi naročnike „Mira“ ne pusti nikdar v miru, in pri tem poslu mu prav pridno pomaga njegov drug, tako da je že velika nevolja nastala med ljudstvom. Trušenjčan, ki tukajšnje razmere dobro pozna, svetuje tema dvema gospodom, in sicer enkrat za vselej, da naj bosta pri miru, drugače se jima bode njihov jeziček nekoliko pristrigel, kar jima pa gotovo ne bode ljubo in koristno. — Toliko za danes g. poštarju in g. nadučitelju, drugi pot še več, ako ne bo miru.

Iz Črne. (Prošnja za slovensko šolo. — Občinska volitev.) Da smo tudi pri nas odposlali prošnjo za slovensko šolo, to je strašno razjezilo naše nemške in nemškutarske sršene. Zato je zletel eden teh sršenov v „Freie Stimmen“ od dne 11. februvarja, da bi nas opikal, kar pa nas ni čisto nič bolelo. Poslal pa se je že listu samemu popravek, ki ste ga gotovo brali, kajti to, kar je bil sršen sporočil, so bile same laži, na katere skoro odgovarjati ni vredno. Malovredni se zdijo dopisniku podpisi štirih poštenih rudarjev, akoravno so tudi posestniki. Za tako stvar se zdijo rudarji liberalcem brez veljave; kedar so pa volitve, takrat pa radi okoli njih švigajo in jih za pomoč prosijo. V takih slučajih so tako ponižni, da jim nobena bajta ni presmrdljiva, nobena stara baba prečna in strgana, da bi je ne obiskali in če mogoče, kako pooblastilo vjeli. Po volitvah seveda spet mine vsa ponižnost. — Dopisnik nadalje trdi, da so bili podpisovalci zapeljani, da niso vedeli, kaj so podpisali. Temu moramo odločno oporekati, ker nam je cela stvar znana, kako se je vršila, in ker se je vsakemu prošnja prej prebrala in razložila. Upa si celó trditi, da je bilo 5 podpisov ponarejenih. To je ostudna in nesramna laž, za katero bi ga v kateri drugi deželi na zatožno klop posadili! Res, da zdaj pri preiskavi štirje možje niso več vedeli, da so se podpisali, ker so že pozabili. Pa Jurij Kordež je šel že čez eno uro nazaj k gospodom in povedal, da se je še le zdaj spomnil, da se je res podpisal, pa to ni več veljalo! Zdaj mu niso nič več verjeli. Drugi dan sta šla spet Martin Kovač in Janez Dlobst in povedala, da sta se res podpisala, pa tudi ta izjava ni več veljala. Ali je tako ravnanje pošteno? Ali je taka pisava v nemške liste poštna? Naj razsodi vsak! — V kratkem bomo imeli tudi občinsko volitev. Liberalci nemajo dosti upanja, zato nam ponujajo kompromis*), to je, da bi se z njimi (sebi v škodo) pogodili. Mi se pa v kompromis nikakor ne podamo; oni bodo že tako obrnili, da bodo večino imeli. Kaj nam potem pomaga, če je en par naših v odboru, pa nič ne opravijo! Mi hočemo biti gospodarji na zemlji svojih očetov, ne pa hlapci pri-vandranih tujecev!

Iz Suhe. (Naš dušni pastir. — „Bauernzeitung“. — Posojilnica.) Naša fara je le majhna, zato smo pa tudi že poldrugo leto brez lastnega dušnega pastirja. Oskrbujejo pa našo faro in šolo č. g. M. Randl iz Švabeke tako pridno in vestno, da smo jih vsi veseli. Bog jim daj le ljubo zdravje, da bi zamogli svoje težavne dolžnosti vedno tako redno opravljati. — V „Miru“ smo brali, da si upa nemški list „Bauernzeitung“ celó zoper papeža pisati. V naši fari, hvala Bogu, ljudstvo še ni tako popačeno, da bi se mu taki spisi dopadali, zato je pa komaj en sam naročen na omenjeni časnik „bauernbunda“. Mi bi temu listu svetovali, naj svoje pristaše rajši bolj pridno poučuje v gospodarskih rečeh, da mu jih ne bo toliko po bobnu odjahalo, kakor do zdaj. — Poročali ste že, da smo si ustanovili posojilnico. Pri tem so nam veliko pomagali vrli Švabekarji in dva gospoda rodoljuba iz Libeliške fare. Neki gospod je prišel celó iz

daljne Črne ter nam je dal zastran posojilnice mnogo lepih nauk. Vsem tem srčna zahvala! Okoli velike noči, mislimo, da bo začela posojilnica delovati. Naši posestniki čemdalje bolj spoznavajo potrebo posojilnice in še stari možje se je veselijo.

Iz Ljubljane. (Družba sv. Cirila in Metoda) je prejela veliko zbirko knjig razne vsebine, ki jih je daroval ključavničarski mojster, g. Josip Rébek. Iskrena hvala! Naj bode v vzgled slovenskim obrtnikom! V predpustu, v času razvedrilnih zabav, spominjala so se nas večkrat naša narodna društva in požrtvovalni domorodci. Tako nam je nabral g. pravnik Podgornik na veselici v Borovnici 11 gld. 20 kr.; neimenovan duhovnik nam je doposlal „za predpust“ — kot odkupnino od veselice — 5 gld.; po g. Kosmaču, predsedniku narodne čitalnice v Cirknem na Goriškem, smo prejeli 5 gld., nabranih pri veselici 2. februvarja; g. Bolča, Čeh, nam je daroval 1 gld. 20 kr.; g. Ant. Kozlevčar, uradnik južne železnice v St. Petru na Krasu, nam je doposlal 1 gld. 10 kr., nabranih pri igri, in vesela družba v Mariborski čitalnici pa 1 gld. 1 kr. Iskrenimi čutili znamenjujemo tudi dar g. Fr. Lipolda, Mozirskega, ki se je na grobu starega si prijatelja spominjal nas živih ter naklonil naši družbi 5 gld. Slovenci posnemajmo vzgled vrlega domorodca! — Odbor je v svoji zadnji seji, 13. januarja t. l., sklenil od gg. Ljubljanskih bogoslovcev kupiti 200 proizvodov njihovih „Pomladnih glasov“ zato, ker je ta knjižica po svoji miljeni vsebini kar najpripravnejša naše družbe interesom in pa zato, da se tako nadarjeni kot domoljubni pisatelji rešijo menda jim žugajočih materijelnih izgub. A ne samo, da so nam gospodje pisatelji ob imenovanem nakupu 20 proizvodov navrgli, — te dni so nam doposlali kot poseben dar še 55 primerkov tega svojega lepega spisa. Bodi jim torej iskrena družbina zahvala! — Tudi z Dolenjske smo prejeli zadnji čas za našo družbo pokroviteljn. V domoljubju osiveli g. J. R., ki je ves čas obstanka naše družbe proti njej istotako požrtvovalen, kot napram občinstvu želi neznan in skromen, nam je vročil namreč 100 gld. z nastopnimi vrsticami: „Z Višnje gore: Pri zdajnjem zborovanju naše podružnice sv. Cirila in Metoda je bil sprejet predlog, da naj Višnjegorski župljani zložé skup 100 gld., in se župnija vpiše v društvo ter kot pokroviteljica z dotičnimi pravicami. Po prizadevanju blagajnika g. J. Skufca in njegovega tovariša je bila kmalu svota 100 gld. skupaj. Zraven tega sta pristopila o ti priliki Višnjegorski podružnici sv. Cirila in Metoda še dva nova ustanovnika, namreč g. J. Skufca, posestnik v Starem trgu pri Višnji gori, in g. Fr. Stepic, posestnik v Dragi. Zato je tu priloženih 100 gld. za vpisnino župnije Višnja gora kot pokroviteljica in 20 gld. za dva ustanovnika — skupaj 120 gld.“ Tudi z Dolenjske — smo zapisali. Zakaj? Zato ker se dolenjskega goldinarja po našem mnenju drži časih več kapljic britkega znoja kot pa doneska, pripisanega iz drugih srečnejših pokrajin slovenskega ozemlja. — A dolenjski rojaki: ko se vam istinitim ginjenjem zahvaljujemo za Vaše domodno srce, izrekamo vam upanje, da bo Vaše trdo zasluženo darilo naši družbi prav tistega prospeha, kot se v življenju sploh najslastneje ono uživa, kar se je prislužilo trdim dušnim naporom, ali pa z žuljavo roko. — Družbi sv. Cirila in Metoda v korist je sklenil slavni odbor „Glasbene Matice“ prirrediti prav zanimiv koncert. Usojam si že sedaj opozoriti slovensko občinstvo, naj pri tej priliki s prav obilno udeležbo pokaže svoje zanimanje za naš prvi glasbeni zavod, ki se tako plemenito spominja naše družbe. Naša najnovejša pokroviteljica je zavedna Cerkljanska župnija na Gorenjskem, ki nam je poslala po g. lekarju Jakobu Hočevanju kot pooblaščenca 105 gld. Naj vzgled navdušenih domorodcev pod Grintovcem vzbuja in drami narodnjake po vsej domovini! — Vesela družba v Velikovec je nabrala in nam doposlala 12 gld. Slava vrlim rodoljubom Korotanskim! — „Gospica iz Opatije“ je poslala družbi 4 gld. 30 kr., nabranih na način, ki je istotako izviren, kot je vreden, da se posnema. Čast. pošiljalca ima namreč lepo navado, da jej mora vsak domorodec, ki jo prvokrat obiše v njenem novem stanovanju v Opatiji, plačati ustoppine najmanj 10 kr.; ta ustoppina je potem last naše družbe. — Naši družbi je podaril mestni odbornik g. dr. Vinko Gregorič veliko zbirko deloma tudi jako trdo vezanih knjig „Slov. Matice“, „družbe sv. Mohorja“ in drugih. — Kot zdaten spomin na nepozabno nam zadnjo veliko skupščino v divnem Kamniku nam je poslal tamošnji župan g. J. Močnik, znamenit dar 50 gld., katerega je tedaj družbi obljubil požrtvovalni posestnik g. Josip Rode. — Prav razveselil nas je dar vrlih kmetovalcev iz Velikovške okolice, ki so v veseli družbi zložili za nas 6 gld. 48 kr. — Slavno „hranilno in posojilno društvo“ v Glinjah nam je naklonilo 10 gld., ono v Nabrežini pa 5 gld.; za dom navdušeni „Zorani“ v Gradcu so nam nabrali 2 gld. 40 kr., trudoljubivi č. g. Fr. Boncelj, župnik

v Dražgošah, pa nam je poslal — kakor se trudi za naš slednje leto — tudi 1 gld. 50 kr. kot dar Dražgoških Mohorjanov. — Veseli simpatij, ki si jih pridobiva dan za dnevom v obilnejši in trajnejši meri naša družba v prav vseh slojevih slovenskega občinstva, zabeležujemo domorodnimi čutili vsakemu in vsem svojo najpristrénejšo zahvalo. — Družbe sv. Cirila in Metoda goriška ženska podružnica nam je doposlala svoje poročilo za leto 1891. Ker iz njega lepo odseva vzorno delovanje vrlih rodoljubkinj ob bistri Soči, podajamo tu slovenskemu občinstvu kratko vsebino. — „Med mnogimi družbami“ — tako se pričinja poročilo — „se težko katero dobi, ki bi tako globoko segla v vse sloje narodove in tako splošno zanimala vse zavedne Slovence, kakor uprav družba sv. Cirila in Metoda. Lepa njena ideja nas združuje, kakor ude jedne družine krog domačega ognjišča. Ob veselih in žalostnih prilikah se je spominjamo ter polagajoč darove na žrtvenik domovine nadaljujemo delo sv. blagovestnikov. Da bi še bolj goreče mogle vršiti domoljubni posel, združile smo se goriške Slovenke v žensko podružnico, ki je po letih sicer še mlada, a je pognala že tako krepke mladike, da je ne omaje vsak vetrič. To dokazuje uprav preteklo leto. Poleg načelnštva v Gorici so se trudile za družbinovspreh še p. n. poverjenice: gspdc. Josipina Dominko v Kobaridu, gospa Paljka v Volčah, gospa Josipina Kovačič pri Sv. Luciji, gspdc. Gabrijela Doljak v Solkanu, gospa Makuc v Podgori, gospa Roza Bajt v St. Andražu, gspdc. Justina Strukelj v Komnu, gospa Marija Lokar v Ajdovščini, gspdc. Olga Fabijani v Čerčičah in gospa Alojzija Mozetič v Prvačini. — Najlepši podružnični praznik je bila sijajna veselica 15. novembra 1891; z njenimi dohodki so se lahko pokrili stroški za „božičnico“ v otroških vrtec in Pevni in Podgori. Med ubožnejšo deco se je tedaj razdelila obleka, obuvalo, perilo in razne jestvine. Koliko veselje je bilo to za nedolžna otroška srca! Naj bi iskrica nedolžnega otroškega veselja širila v sree blagih dobrotnikov mladine in jim vzbudila sladak spomin na mlade dni! Bog čuvaj blage dobrotnike! Bog čuvaj nedolžno deco! — Podružnično načelnštvo je imelo 7 sej. Vseh dohodkov je bilo 418 gld. 13 kr., med njimi 78 gld. 64 kr. radodarnih doneskov.“ V četrtem letu svojega delovanja, t. j. leta 1892., ima goriška ženska podružnica 349 družbenic in sicer 19 ustanovnic, 161 letnic in 169 podpornic. V načelnštvo so voljene: g. Avgusta Šantel prvomestnica, g. Sofija Hamel zapisnikarica, g. Marija Kancler blagajničarica; njih namestnice so pa: g. Ivana Dekleva, g. Viktorija Kavčič, g. Julija Fajgelj. — Naj li dodamo poročilo še kaj navduševalnih besedij? Ne! Prepričani smo, da Goriške rodoljubkinje in z njimi vse Slovenke goreče ljubijo in bodo ljubile našo mladino in da se tekmovalje trudijo za njeno versko, dinastično in narodno vzgojo.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz Središča. (Zabavna knjižnica za slovensko mladino.) Z ozirom na zelo priprosto in prikupno berilo, ki se nahaja v „Zabavni knjižnici I.“ (pravljice, pripovedke, pregovori, smešnice itd.) navetoval mi je odličan slovenski narodnjak iz Celovca, naj bi poslal rečeno knjižico nekterim slovenskim rodoljubom na Koroškem, osobito gospodom katehetom na ogled, da bi se — kakor piše dotični gospod — tudi slovenski mladini na Koroškem omililo in prikupilo — slovensko branje. Uvaževaje te besede, začel sem takoj z razpošiljanjem knjižic. P. n. gg. prejemnikom svojih knjižic pa tem potem uljudno naznanjam, da sem pripravljem vkljub zelo nizki ceni (snopič 15 kr.) taisto po dogovoru še za nekoliko znižati, posebno, ako se naroči večje število iztisov. Kasneje, ko dobim enkrat tiskarske troške že povrnjene, poslal bodem slavnemu uredništvu „Mira“ večje število knjižic brezplačno, da je spravi taisti po načinu, kakoršen se mu bode zdel najbolj primeren — med slovensko mladež, za kojo so v prvi vrsti namenjene. Anton Kosi, učitelj.

Dostavek uredništva. Kosijevo „Zabavno knjižnico“ zamoremo č. gg. katehetom v resnici priporočiti, ker je berilo mikavno, pravno in solski mladini primerno.

Iz Tolminskega okraja. (Glas iz med bornega ljudstva.) Kdo ne pozna ubozege kmečkega ljudstva Tolminskega okraja na Primorskem, ki razpošilja leto za letom svoje najboljše delavne moči s krošnjo na hrbtu, s težko sekuro in lopato na ramah daleč po svetu si kruha služiti, ker domači kraj pri najboljšem obdelovanju zemljič toliko ne donša, da bi v dobrih letinah in skromnem življenju mu mogoče bilo nezmerne davke plačevati? In kako se nam godi še le v slabih letinah, kakor preteklo leto, ko nam je hud vihar sadno drevje pokončal in toča naše pridelke pobila, to vemo le mi ubogi trpini. Kmalu nam ne bo treba več iz lece postov oznanovati, ker je že tako, bodi si delavnik ali nedelja, trikrat na dan repa in zelje in neslani močnik naše borno življenje. In kdo je tisti, ki nam ta nezuosna bremena naklada? So

*) O kakem kompromisu z nemčurji pri nas na Koroškem ne sme biti niti govora. Bolje je častno propasti, nego sramotno zmagati! Rojaki in volilci! Ne udajte se in bodite oprezní! Vrag nikdar ne miruje! Op. ured.

morda čisti davki sami na sebi? Le vzemi davkove bukvice v roko, in kar na prvi strani se prepričaj, da temu ni tako. Kaj tedaj dela davek tako ogromnega in neznosljivega? To, prijatelj, so mnogovrstne doklade cestne, šolske in druge, to so naši očetje, ki nam sapo zapirajo. Mi nismo grofi — stanujemo v revnih bajtah — in kakor hitro pridejo naše s slamo pokrite kajže na boben in nam beraško palico v roko izročite, potem vedite dobri očetje, nam vaše lepe ceste s svojimi drevoredi in vaše šolske palače nič več ne pomagajo. Očetje, ako naš stan ni po vsem tak, kakor sem ga popisal, položite svojo roko na srce, pa recite, da temu ni tako. Zatorej rečem, končajte svoj dopis: Očetje! „Polenta non monumenta“ — ali po naše: „polagoma po klanecu!“

Iz Soluna. (Pismo prijatelja.) Pozvedel sem iz slovenskih časopisov, da ste zmagali v Dobrlivesi, toda nisem hotel tega verjeti. Nasprotniki morajo biti hudo poparjeni, da so celó v takem kraju podlegli, kjer imajo gardo uradnikov na svoji strani. Prav imate, da volite same energične, odločne in radikalne može v odbore. Pri Vas je treba odločnih mož; s polovičarji in pohlavnimi ovčicami, kateri občudujejo vse, kar pride od Nemcev, ne morete doseči nobenih uspehov. Pri Vas še dolgo ne bo napočil čas, kateri zahteva pravne in mirne može; koroškim Slovincem bo treba še mnogo let odločnih ljudi, kateri bodo brezozirno postopali in branili naše pravice. Kjer je borba, kakor pri Vas, za slovenske ljudske šole in ob enem za obstanek národa, tam je edino le skrajna odločnost koristna; čas za zmerno in pravno postopanje bo napočil za koroške Slovence še le takrat, kedar dobijo za sebe izključljivo slovenske ljudske šole in slovensko uradovanje po vseh slovenskih občinah. Zdaj ni noben kompromis mogoč, vsaka popustljivost je skoraj izdajstvo; z lepim ne dobimo slovenskih šol, zato si jih je treba pri volitvah priboriti. Imeli ste mnogo truda, pa smete s svojim uspehom tudi zadovoljni biti. Prepričan sem, da se bode tega dela in lepih uspehov veselili še v poznih letih in se radi spominjali na sedanje burne čase. — Vendar k stvari! Mislil sem, da že dné 1. marca odpotujem v notranjo Macedonijo, toda zdaj imamo zopet hudo zimo in moram tedaj še nekoliko dalje čakati. Potovanje bo jako mučno, vedno na konji, postelj (tenko matrac) in odejo bo treba s seboj nositi; lazil bom vedno okoli tujih ljudi, kateri so nezaupljivi; stanovanje in hrana bo kanibalska. Upam, da se podam okoli 7. marca na pot, ktera bo trajala 4—6 tednov, neprenehoma od vasi do vasi; potem se vrnem zopet v Solun, toda odrinem takoj na sv. Goro, kjer ostanem jeden mesec, in potem znova v Macedonijo. Tukaj v Solunu ni mogoče narečij študirati; ljudij iz raznih krajev Macedonije se ne manjka, toda nobeden ne govori čisto svojega narečja, pri vsakem je nekoliko tuje primesi. Kaki so bolgarski popi po Macedoniji, Vam bom ustno povedal, kedar se vrnem in Vas obiščem; nekteri komaj brati znajo, neomikani so pa vsi brez izjeme. V celi Macedoniji jih je silno malo, kateri so bili v bogoslovju! To so čisto drugi ljudje, kakor pri nas. — Bil sem te dni med bolgarskimi pastirji izven Soluna v slamnati, spleteni kolibi brez oken, samo jedna vrata; sedeli smo po tleh po turško, v sredini ogenj, na eni veji se je nad ognjem peklo suho meso, v kotlu napravili so se nekaki žganci. Namesto stolov je bila volovska črepinja, na kateri se prav lahko sedi. Vse je priprosto, kakor pri Adamu v raju, morda še bolj, samo Eve ni bilo, zato pa krdelo psov; tujec ne sme iz kolibe sam stopiti. — Kakor berem, odbile so se prošnje slovenskih kmetov na Koroškem za slovenske šole, ker niso te prošnje od občinskega zastopa; zgodilo se je tako, kakor sem Vam pravil; no, zdaj mislim, da bodo vse slovenske občine odločno zahtevale slovenske šole. — Za slovensko stvar na Koroškem bilo bi jako koristno tudi to, da se na rojstni hiši Jarniku odkrije od pisateljskega društva spominska plošča. To bi bilo v sredini Ziljske doline ob glavni cesti, prav blizu Štebna. Nikjer na Koroškem ni bolj potrebno, da se prosto ljudstvo zdravi in navdušuje, kakor ravno v Ziljski dolini; tam je že strašno ponemčeno. Taka slavnost z lepim petjem velikega zbora in z veliko udeležbo bi gotovo močno navdušila Ziljane. Prepričali bi se pri tej priliki, da je med nami tudi dovolj posvetne gospóde, ktera se ne sramuje svojega jezika; videli bi, da se ne potegujejo za nas samo nekteri duhovniki, kakor Vaši nemčurji v jednomer trdijo, nego da stoji na naši strani tudi mnogo odličnih posvetnjakov. Kraj sam (Potok) je jako umesten, mala vas ob glavni cesti v Ziljski dolini, komaj 5 minut od velike vasi Šteben, kjer je zdaj večina občinskega zastopa slovenska in tudi národen župnik. Tam so v krčmi dosti veliki prostori, pri rojstni hiši Jarnikovi je lep travnik, tam bi bila prava ljudska veselica. Za Ljubljanske in sploh kranjske udeležence je pot prav po ceni preko Trbiža po državni železnici; udeležilo bi se jih gotovo mnogo

in „Sokol“ bi se lahko udeležil z zastavo. Na Vratih bi seveda morali biti vozovi pripravljene. Jarnik sam je pa tudi zaslužil takov skromen spomenik; slavnost bi se morala dovoliti, ker ni politična. Spominska plošča naj bode čedna, a skromna in ne predraga. Posvetujte se Slovenci o tem, kajti naša dolžnost je, spoštovati naše zaslužne može!

Politični pregled.

Zdaj zborujejo deželni zbori; ker so pa še le komaj začeli, nemamo še dosti kaj o njih poročati. Najbolj se zanima svet za češki deželni zbor, kjer se je bati hude nevihte. Nemci hočejo svojo spravo, kakor se je na Dunaju dogovorila, Čehi pa o njej nič slišati nočejo. V koroškem deželnem zboru so nemški liberalci že v prvi seji pokazali svojo spravljivost in pravicoljubnost pri volitvi odsekov. Slovenskega poslanca č. g. Einspielerja niso volili v noben odsek, Murija pa samo v tisti odsek, ki volitve potrjuje; ker so pa vse že potrjene, nema ta odsek nič več opraviti. — V štajerskem deželnem odboru je izpraznjeno eno odborniško mesto; slovenski poslanci bodo najbrž tirjali, naj se tista odda kakemu slovenskemu poslancu, ker Slovenci do zdaj nemajo nobenega deželnega odbornika. Malo pa je upanja, da bi nemški liberalci v to privolili. — Prvi slovenski katoliški shod se bo letos vršil v Ljubljani. Sostavil se je že dotični odbor. Upamo, da bo na tem shodu tudi slovenski Korotan častno zastopan. Nadalje pa želimo in pričakujemo, da se bodo zborovalci spominjali, kako smo bili Slovenci vedno ne samo zvesti katoličani, ampak tudi zvesti Avstrijanci. To zvesto udanost bodo zborovalci vnovič zatrdili, da se sumničenju Slovencev pri viših krogih enkrat konec stori; pri tej priložnosti pa naj zborovalci ali od njih odposlani člani svitlemu cesarju odkritosrčno povejo, da zvesti Slovenci, branilci države proti jugu, drugače ne morejo obdržati se (v korist Avstrije in katoliške cerkve), kakor tako, da se združijo v eno deželo, naj se tista že imenuje kakor hoče, da ne bodo na šest dežel razcepljeni in povsod v manjšino potisnjeni, kakor so zdaj. — Primorskim Slovincem je vendar ena zvezda prisijala: čuje se, da sili vlada na povelje ministra Gautscha na to, da se v Trstu in Gorici napravijo slovenske ljudske šole. „Edinost“ poroča, da mora Tržaški magistrat proračun položiti za dve slovenski ljudski šoli. Bog daj, da bi bilo iz te moke kaj kruha! — Na Štajerskem se jezijo, ker so pri savinjski železnici, ki gre po samih slovenskih krajih, vsi napisali samo nemški. Nektere občine so se že pritožile pri deželnem odboru, pa niso nič opravile. „Liberalec“ ne pozna družega, ko silo. — Istranom se slaba godi, ker jih Lahji zavolj zadnjih volitev stiskajo, in kdor je kaj dolžen, mora precej plačati, ali ga pa zarubijo; ubogi ljudje pa ne vejo kje na posodo kaj dobiti. Zdaj jim bo banka „Slavija“ posodila 200.000 gld. To bo za Istro velika dobrota. — V Bukovini sta se sprla deželni predsednik grof Pace in deželni glavar baron Vassilko. Vsled tega je 17 poslancev odložilo svoje mandate, in deželni zbor se je moral razpustiti. Zdaj imajo nove volitve. — Na Dunaju je te dni spet posvetovanje škofov. — Isterska oba in nekteri dalmatinski poslanci hočejo v državnem zboru napraviti poseben (hrvatski?) klub ter se ločiti od Slovencev in konservativcev. Tak majhen klub pa ne bo dosti opravil. — Na Dunajskih visokih šolah so razpustili slovaško študentovsko zvezo „Tatran“. Da se je to zgodilo na željo madjarske vlade, ni treba dostavljati. — Državni zbor se snide spet 26. aprila, pa samo za en mesec.

Na Francoskem je Louvet sostavil novo ministerstvo. Duh ostane pa stari; novo ministerstvo bo omahovalo med levo in desno, kakor prejšnja vlada. — V Carigradu je bil umorjen bolgarski diplomat Vulkovič. Morilca še ne poznajo, vendar se misli, da je bil to političen umor. — V Berlinu je zadnji teden mestna druhal hudo razgrajala. Plenili in ropali so pri pekih in mesarjih, da so imeli kaj jesti; tudi redarjem so se ustavljali in zato je bilo več ranjenih. — Vsi angleški premogarji hočejo delo ustaviti, in vseh je nad 200.000. To bo največji „štrajk“, kar jih je do zdaj še bilo. — Na Kitajskem puntarji še niso ukročeni. Še 20.000 jih čaka v gorah na toplejše dni, da bodo spet začeli z orožjem ropotati.

Gospodarske stvari.

Osnovna pravila o svinjereji.

Visoke cene so poslednji čas jako povzdignile svinjerejo, in zdi se nam potrebno, da ob kratkem povemo, na kaj se je treba ozirati pri umni svinjereji. Ktero pleme naj si izberemo? Koder prodajajo praseta, najboljša so velika, bela plemena.

Če se lahko prodajajo praseta ali če se potrebujejo za domačo potrebo, dobro je pariti bele in črne prašiče. Glavni pogoj umni svinjereji je pogosto osveženje krvi. Zaradi tega je treba večkrat menjati mrjasca. Mrjasec mora biti krepke postave, normalnih kosti in zdrav. Svinja mora biti nežnejše postave, jako kosmate glave, imeti mora mnogo sescev, močne ali vendar fine kosti in močne ude. Piča brehin in doječih svinj bodi tečna in lahka; cmokasta ne sme biti, pa tudi ne tovarniški ostanki. Po leti je dobro dajati svinjam zeleno pičo, še bolje je pa goniti jih na pašo. Nadalje se priporoča oves, ječmen, koruzna moka, grah in bob. Da svinja praseta ne požre, treba je trebež (posteljico) takoj odpraviti iz hleva in svinjo dobro krmiti. Če praseta z ostrimi zobmi ranijo sesce, odlomi jih jim. Kar se tiče krmiljenja praseta, treba zlasti gledati, da se stara svinja dobro krmi. Če v krmi nedostaje apna, naj se dodene 20 do 50 gramov fosfornokislega apna. Prasetom ponujaj večkrat ječmena, odvajaj jih s kuhanim mlekom, in sicer polagoma. S prva jim dajaj presnega mleka, potem pa slabšega, naposled pa sirotke. Prašiči vsake starosti se morajo slednji dan dovolj prehoditi po planem. Prezgodaj se živali ne smejo rabiti za pleme. Mrjasci niso za pleme pred devetim mesecem in tudi le do četrtega leta. Da se morajo dobro krmiti, razume se samo po sebi. Najrodovitnejše so svinje v tretjem in četrtem letu, najlepša praseta pa imajo v drugem in četrtem letu.

Snažnost v hlevu in v koritih je neogibno potrebna za umno svinjerejo. Poleg tega je treba v hlevu svetlobe in čistega zraka, posebno za plemene živali. Svinje moraš redno krmiti in lepo z njimi ravnati. Mir je jim jako potreben. Če se bode tako ravnalo, povzdignila se bode svinjereja. Živinskega zdravnikarja ne bode dostikrat treba, kužnih in drugih boleznih ne bode, in dohodki se bodo povečali. „Kmet.“

Novičar.

Na Koroškem. Krajni šolski svet v Globasnici je že dobil odgovor iz Velikovca, da je deželni šolski svet njegovo prošnjo za slovensko šolo zavrgel, in sicer iz tega uzroka, ker se je deželni odbor zoper prošnjo izrekel. Tedaj samo deželni odbor mora nogo podstaviti, pa padejo na tla člen 19. in vse druge državne temeljne postave! Takim odlokom se pa vendar ne udamo! Najbrž bodo občinski odbori in krajni šolski soveti povsod enak odgovor dobili. Zato jih opozarjamo: Ne zamudite rekurza ali priziva! Ako se hitro ne pritožite, je izgubljeno dosedanje delo in izgubljen čas; morali bi potem spet iznova začeti. — V Škofjeh je tat med službo Božjo ulomil v farovž in odnesel 200 goldinarjev deloma cerkvenih, deloma za Mohorjevo družbo nabranih denarjev. — V Logi vesi se je zoper prvo volitev protest uložil; pa pri drugi volitvi so spet Slovenci zmagali. — Razpisani ste 2 učiteljski službi za šolo v Št. Jakobu do dné 25. marca. Seveda morajo prosilci slovensko znati. — Koroška hranilnica je letos spet razdelila 69.560 goldinarjev; pa večidel vse kar za Celovško mesto in njegove naprave, le v Borovlje je tudi nekaj priletelo; za kmetijske potrebe ni dala niti krajcarja, in vendar se dobiček največ iz kmetijskih obrestij nabira! — V Gospi Sveti bodo kolodvor razširili. Je res potrebno. — Tudi na Dholici in v Štebnu na Zili so vzeli denar od nemškega šulferajna in tako prodali sebe, svoje otroke in svojo materno besedo. Sramota!

Na Kranjskem. Za cerkev v Banjiloki so dali svitli cesar 100 gld. — Pri Medvodah je E. Kopač iz Save rešil Jakoba Kodra. — Dedščina za rajnim trgovcem Dreom v Ljubljani je zdaj razdeljena. Zapustil je 810.000 gld. Davkarija je dobila 75.895 gld., ostalo svoto pa večinoma sorodniki na spodnjem Štajerskem.

Na Štajerskem. Gasilec v Mihalovcih so dali svitli cesar 50 gld. — Premog že pridno vozijo iz Šaleške doline po Savinjski železnici. Samo v Ljubljano so ga to zimo zvozili nad 1000 vagonov. — Posojilnica v Ptujem ima 2 hiši, 34.000 gld. rezervnega fonda, izposojenih 461.000 gld., naloženih 45.000 gld., dolžna pa je za uloge 448.000 goldinarjev. — V Mariboru se je osnovala „dijaška kuhinja“, kjer bodo revni slovenski dijaki zastonj jesti dobili. Mariborska posojilnica je dala za to kuhinjo 250 gld. podpore, Ptujška posojilnica pa 50 gld. — Lekar (apotekar) Kordik v Slov. Gradcu je hotel za sina rakete delati, pa so se mu užgale in ga čisto raztrgale, da je brz umrl.

Na Primorskem. Kdor želi dobrega črnega vina iz Istre, naj vpraša za svet g. I. Gosarja, slikarja v Pazinu (Pisino). — Umrl so č. g. Š. Matjevič, župnik v Starem Parnu. — V Divači je poštar (Tržačan) izneveril 600 gld. in jo popihal v Ameriko. — Kaplanije v Barkovljah, v Bazovici in na Kontovelju so se povišale v župnije. — V Divači je vlak povozil kravo.

Po drugih deželah. Svitli cesar so oprostil 79 kaznjencev. — Revnim delavcem na Dunaju, ki so zdaj brez dela, so dali svitli cesar 5000 gld. podpore. Tudi drugi bogati gospodje pridno darujejo, tako da se je nabralo že do 80.000 gld. Med stradajoče se kruh deli. — Zlato rožo bodo sv. Oče letos podelili portugalski kraljici Amaliji. — Naš rojak g. Fr. Dular, živinozdravnik v Bosni, se je pri zatiranju živinske kuge tako vrlo odlikoval, da mu je vlada, ne da bi bil za to prosil, odkazala častno denarno nagrado. Našim ljubeznivim Beljačanom pa ta vrli mož ni bil po volji, ker ima ta naglavni greh, da je Slovenec.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Po določilu mil. g. knezoškofa se letos začne velikonočna spoved dné 18. marca zjutraj, ker je ravno pred 3. postno nedeljo god sv. Jožefa.

Č. g. dr. Jan. Amšl, župnik v Št. Jakobu v Lesni dolini, je nastopil službo kateheta mestjanskih šol v Sarajevu. Faro Št. Jakob bode oskrboval č. g. provizor Jan. Paidar v Kornatu. Premešena sta č. g. Vojteh Krejči iz Skočidola za kaplana v Št. Jakob v Rožu in Václav Vácovský, dosedaj v začasnem pokoju, kot provizor v Šteben v Podjurski dolini. Faro v Kazazah bode oskrbovala č. farna duhovščina v Šmihelu.

Vabilo

Hranilnica in posojilnica v Tinjah ima svoj letni občni zbor v nedeljo dné 20. marca 1892 o pol treh popoldne v gostilni g. Lavreta „pri belem volu“, po sledečem sporedu: 1. Pregled računov od leta 1891. 2. Razgovor o porabi čistega dobička. 3. Volitev odbora. 4. Razni nasveti. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Vabilo.

Posojilnica in hranilnica za Sinčoves in okolico bo imela svoj letni občni zbor v sredo dné 23. sušca 1892 ob 1. uri popoldne v gostilnici pri Kranjcu v Sinči vesi. Spored: 1. Račun za leto 1891. 2. Volitev novega odbora. 3. Razni nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Loterijske srečke od 5. marca.

Linc	34	3	28	72	75
Trst	66	72	9	53	68

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	6	50	8	10
rž	5	80	7	20
ječmen	4	20	5	25
oves	2	40	3	—
hejda	4	70	5	80
turšica (sirk)	3	70	4	60
pšeno	6	80	8	50
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	15	1	80
deteljno seme	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 30 kr. do 2 gld. 70 kr., kisló 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 20 kr., slama po 1 gld. 50 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 58 do 60 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 33 do 35 gld. stari cent.

Pisarna dr. Matzke.

Dr. Schell, odvetnik v Celovcu, bo hodil v Pliberk od 8. marca naprej vsak drugi in četrti torek v mesecu, kjer bo dopoldne uradoval v pisarni dr. Matzke. Ob četrtkih pa ne pride več v Pliberk.

Proda se fotografični aparat,

objektiv Darlot's format 13 × 18

in vse potrebne priprave in kemikalije, kakor tudi slovensko in nemško navodilo za pouk. Posebno je pripraven za kakega amaterfotografa ali historičnega slikarja! Kdor ga če kupiti po jako nizki ceni, naj se obrne na g. Ivana Gosarja, slikarja v Pazinu (Pisino, Istrien).

Dve kmetiji šte na prodaj

v Humčah pri Doberli vesi. Prva ima lepo ravnega polja nad 21 oralov, gozda nad 25 oralov, travnikov nad 2 oralov, lepega pašnika nad 2 oralov, vsega 51 oralov. Mnogo sadja okoli hiše. Cenjena je na 4500 gld. — Druga kmetija ima ravnega polja nad 14 oralov, gozda blizo 10 oralov, travnikov blizo 3 oralov, pašnik meri 1548 sežnjev. Pohišstvo prav dobro. To posestvo je cenjeno na 3700 gld. Več pové Miha Ilgo v Humčah (p. Eberndorf.)

Rupert Fide,

zidarski mojster v Tinjah pri Grabstanju (p. Tainach bei Grafenstein) se priporoča za popravljanje zvonikov in dostavlja, da izvrši vse delo brez odra, kar pride skoro za polovico boljši kup, kakor pri takih, ki si brez lesenega odra ne upajo na viš. Več pohvalnih listov in spričeval lahko pokažem.

Janez Tschernitz v Celovcu.

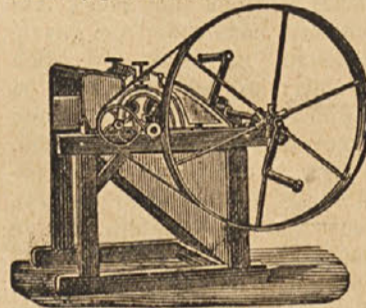
Dunajske ulice (Wienergasse).

Velika zaloga

sukna in tkanin iz Brna, Liberce, Jägerndorfa itd. Toskin, peruvijan, navozne odeje, Graški in kranjski ševijot, domače sukno (loden) koroško, tirolsko, štajersko za jesen in zimo. Posteljne in šepane odeje iz flanela. Konjske odeje (koci). Prtenina (platno) in kotenina v vseh oblikah. Na drobno in na debelo.

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo,

plugi, brane, poljski valjarji, sejalnice, stroji za košnjo, za preobračanje sena, konjske grablje, tlačilnice za seno, mlatilnice, pretresalnike, premikalnice trijerji, žitne čistilnice, koruzne robkalnice, rezalnice, ročni mlini, reporeznice, sadni mlini, sadne stiskalnice, mečkalnice za grozdje, vinske stiskalnice, stiskalnice za olje, stroji za peronosporo, sadne lupilnice, sušilnice za sadje in zelenjad, sesalke za vino, uprava za kleti, sesalke za vodnjake, okrožne pile (žage), decimalne tehtnice, vozovi za živino, separatorji za mleko, dvigalnice za sode, stroji za vrtnje avtomatične stiskalnice za sladko krmo, perilnice, stroji za čiščenje prediva itd.



Vse izvrstno delo, po nizkih tovarniških cenah. Poročstvo; ugodni pogoji za plačevanje; čas poskušnje! Tovarna za kmetijske in vinorejske stroje

Ign. Heller na Dunaju,

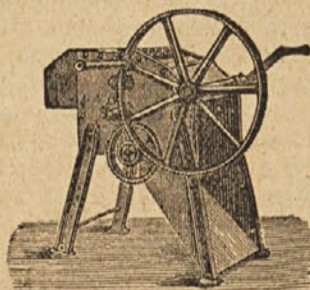
II. Praterstrasse 78.

Ceniki z mnogimi podobami na 144 straneh v nemškem, slovenskem in laškem jeziku se dobijo na željo zastoj. Pošteni zastopniki se povsodi sprejemajo.

2000 kosov v delu.

Za najboljši uspeh jamči

tovarna PH. MAYFARTH in dr.



Normalni, patentirani, jekleni plug; mlatilnice na ročno gonjo ali pa na par; žitne čistilnice; slamoreznice; mečkalnice za krompir; oljarnice; peči s hranilnim ognjiščem za kuhinje in pranje.

PH. MAYFARTH in dr. tovarna za stroje, poseben oddelek za vinarstvo in sadjarstvo.

na Dunaju II/1, Taborstrasse 76. Ceniki zastoj. — Zastopniki se sprejmejo.

Ustanovno leto 1820.

Srebrna svetinja v Parizu 1878.

Čast. diploma na Dunaju 1873.

Insam in Prinoth

Št. Urh v Gröden, Tirolsko se priporočata za cerkvena dela iz lesa

kakor: altarje, prižnice, spovednice, krstišča, postaje pri križevih potih, svetilke, božične jaslice itd.

Vse prav po ceni. Ceniki se pošljejo zastoj.



Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemenih zavitek itd. po najnižjih cenah.

Tinktura za želodec,

ktero prireja GABRIJEL PICCOLI, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta, je mehko, učinkujoče, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, krepča želodec, ter pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 steklenicami velja gld. 1.36, z 55 steklenicami, 5 kilogramov teže, velja gld. 5.26. Poštino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo lekarne v Celovcu Thurnwald in Egger, v Beljaku dr. Kumpf in Scholz, v Trbižu Siegel.



Na znanje!

Za predpust in veliko noč se dobi najlepša pšenična moka šte. 0 v vrečah po 25 kil boljši kup ko povsod drugod

pri „sladkornem klobuku“, Burggasse št. 12. in pa

pri „zlatem vencu“, na starem trgu št. 19.

F. MUSSI,

trgovec s tržaškim blagom v Celovcu.

Zaloga moke

iz Magereškega mlina

v Celovcu, šolske ulice št. 18.

„pri zlatem Krizu“.

Priporočam vsake vrste moke, hajdovo, turšično (sirkovo), rženo in pšenično. Kdor vzame več ko 25 kil, je ceneje. Nadalje sladkor (cuker), kavo, suhe češplje, špirit in drugo tržaško blago po najnižjih cenah. Vsak dan frišne droži.

Peter Mayer.

Ilen Jeglič,

trgovec in čebelar na Selu, pošta Lesce pri Bledu, priporoča slavnemu občinstvu in čebelarjem najzlahnejši med (strd), garantiran pitanec v skatljah po 5 kil, kila po 52 kr., ki se pošiljajo proti poštenu povzetju. Dalje prodaja pravi, natorni brinjevec po 1 gld. 20 kr. liter, slivovko dve leti staro po 1 gld. liter, staro dolensko in hrvaško vino iz najbolj znamenitih krajev, liter po 22, 24 in 26 kr. v sodih. Na zahtevanje se pošljejo tudi uzorci.

Proč z navadno kavo, kupujte

Kneippovo sladno kavo,

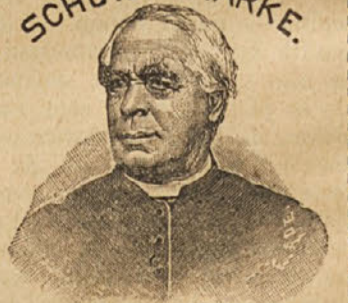
ki jo izdeluje za Avstro-Ogersko po naročilu g. župnika Seb. Kneippa edino le tovarna

bratov Ölz v Bregencu

na Bodenskem jezeru.

Velečast. gosp. župnik Kneipp se je odločno izrekel zoper bobovo kavo, kakor jo zdaj v prodajalnicah kupujemo in uživamo. Tista je sad strupenega drevesa, ne daje telesu nobene moči, razburja le žive, ker je strupena, ter izvaja še druge jedi na pol prebavljene iz želodca. Kneippova kava pa ima veliko redilno moč, pomiri žive in je dosti boljši kup. Komur bi se ta kava ne zdela dovolj okusna, naj jej pri-meša nekoliko

SCHUTZ - MARKE.



Ölzove kave,

in ne bo skoraj poznal razločka od navadne kave. Pil bo pa potem redilno, zdravo in ceno kavo.

Kako se ta kava kuha, to se bere že v naših zavojih. Kdor kupuje, naj pazi, da dobi pravo blago, ki ga pozna na tem: zavoji so štirivoglati in rudeči, bratov Ölz, varnostna marka, ponvica, podoba in podpis župnika Kneippa. Ölzova kava nosi naše ime in ponvo.

Dobi se v vseh boljših specialijskih prodajalnicah v Celovcu.

Bratje Ölz,

tovarna za Kneippovo sladno kavo v Bregencu.